

*Sygn. akt I ACa 1314/12*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

<b>Przewodniczący:</b>	<b>SSA Bożena Błaszczuk</b>
<b>Sędziowie:</b>	<b>SSA Anna Beniak</b> <b>SSO del. Barbara Bojakowska (spr.)</b>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...)w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 3 października 2012r. sygn. akt I C 1407/11

1. **oddala obie apelacje;**
2. **znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego;**
3. **przyznaje adwokat B. C. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.**

*Sygn. akt I ACa 1314/12*

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 03 października 2012 roku w sprawie z powództwa M. B. przeciwko Skarbowi Państwa – (...)w P. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa o zapłatę, Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 października 2012 roku do dnia

zapłaty oraz oddalił powództwo w pozostałej części i nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że powód M. B. od dnia 23 lipca 2008 r. do dnia 14 listopada 2008 r. przebywał w (...) w P. w następujących celach:

- od dnia 23.07 do dnia 30.07 w celi nr 236 o pow. 11,31 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywał sam,

- od dnia 30.07 do dnia 14.11 **w celi nr 509 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób, w tym** od dnia 30.07 do dnia 14.10 przebywało w niej 3 osadzonych, a **od dnia 14.10 do dnia 13.11- 4 osadzonych.**

Następnie powód przebywał w tym samym areszcie od dnia 4 marca 2009 r. do dnia 9 kwietnia 2010 r. w następujących celach:

- od dnia 4.03 do dnia 19.03 w celi nr 204 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - od dnia 6.03 do dnia 16.03 przebywało w niej 2 osadzonych, od dnia 17.03 do dnia 19.03 przebywało w niej 3 osadzonych,
- od dnia 19.03 do dnia 24.03 w celi nr 429 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywało w niej 3 osadzonych,
- od dnia 24.03 do dnia 29.04 w celi nr 428 o pow. 7,71 m<sup>2</sup> dla 2 osób - przebywało w niej 2 osadzonych,
- **od dnia 29.04 do dnia 5.05 w celi nr 429 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywało w niej 4 osadzonych**
- **od dnia 5.05 do dnia 1.07 w celi nr 431 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywało w niej od dnia 5.05 do dnia 13.05 - 4 osadzonych**, a od dnia 13.05 do dnia 1.07 - 3 osadzonych,
- od dnia 1.07 do dnia 20.08 w celi nr 430 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywało w niej od dnia 1.07 do dnia 19.07 - 2 osadzonych, a od dnia 19.07 do dnia 20.08 - 2 osadzonych,
- od dnia 20.08 do dnia 22.10 w celi nr 261 o pow. 17,62 m<sup>2</sup> dla 5 osób - przebywało w niej od dnia 20.08 do dnia 30.08 oraz od dnia 2.09 do dnia 20.10 - 5 osadzonych, a od dnia 31.08 do dnia 1.09 - 4 osadzonych,
- od dnia 22.10 do 30.10 w celi nr 264 o pow. 7,62 m<sup>2</sup> dla 2 osób - przebywało w niej 2 osadzonych,
- od dnia 30.10 do dnia 5.11 w celi nr 261 o pow. 17,62 m<sup>2</sup> dla 5 osób - przebywało w niej 5 osadzonych,
- od dnia 5.11 do dnia 10.11 w celi nr 264 o pow. 7,62 m<sup>2</sup> dla 2 osób - przebywało w niej 2 osadzonych,
- od dnia 10.11 do dnia 12.11 w celi nr 261 o pow. 17,62 m<sup>2</sup> dla 5 osób - przebywało w niej 4 osadzonych,
- od dnia 12.11.2009 r. do dnia 30.03.2010 r. w celi nr 265 o pow. 7,65 m<sup>2</sup> dla 2 osób - przebywało w niej 2 osadzonych,

- od dnia 30.03 do dnia 2.04 w celi nr 325 o pow. 7,71 m<sup>2</sup> dla 2 osób - przebywało w niej 2 osadzonych,

od dnia 2.04 do dnia 9.04 w celi nr 309 o pow. 10,98 m<sup>2</sup> dla 3 osób - przebywało w niej 3 osadzonych.

Sąd Okręgowy ustalił, że norma powierzchniowa przewidziana przez art. 110 § 2 kkw nie była zachowana w następujących okresach: od dnia 14 października 2008 r. do dnia 13 listopada 2008 r. - w celi o pow. 10,98 m<sup>2</sup> przebywało 4 osadzonych, od dnia 29 kwietnia 2009 r. do dnia 5 maja 2009 r. w celi o pow. 10,98 m<sup>2</sup> przebywało 4 osadzonych, od dnia

5 maja 2009 r. do dnia 13 maja 2009 r. w innej celi o pow. 10,98 m<sup>2</sup> przebywało

4 osadzonych. Powód przebywał w celach o metrażu poniżej 3 m<sup>2</sup> wyłącznie w krótkich okresach czasu - łącznie 46 dni, przy czym przeludnienie polegało na tym, że w celi przeznaczonej dla 3 osób, przebywały 4 osoby.

Z wizytacji przeprowadzonej przez przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich w (...)w P. wynika, że w od początków jego istnienia utrzymuje się przeludnienie. Według stanu na dzień 2 lutego 2009 r. wynosiło ono około 20%. Kierownictwo Aresztu, realizując dyspozycję art. 248 § 1 kkw, raz w miesiącu zawiadamia na piśmie sędziego penitencjarnego o liczbie osadzonych przebywających w celach, w których powierzchnia przypadająca na jedną osobę jest mniejsza niż 3 m<sup>(2)</sup>. Natomiast w sprawozdaniu z wizytacji przeprowadzonej przez sędziego penitencjarnego w kwietniu 2010 r., która obejmowała czasokres od 2006 do 2009 r. wynikało, że do dnia 6 grudnia 2009 r. zdarzały się przypadki naruszenia normy 3 m<sup>(2)</sup> na osobę. O fakcie umieszczenia osadzonych w takich warunkach był informowany sędzia penitencjarny, z każdorazowym uzasadnieniem decyzji.

Powód M. B. jest chory na łuszczycę, przebywanie w celi, w warunkach przeludnienia powodowało u niego większe skrupowanie w związku z chorobą na którą cierpi.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz zeznań powoda. Sąd Okręgowy oparł się na informacjach podanych przez pozwanego (...)oraz Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa odnośnie kwestii

czasu przebywania powoda w poszczególnych celach i liczbę osób osadzonych z powodem.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 23 i 24 kc oraz art. 448 kc oraz dokonując ich wykładni uznał, że powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Zwrócił uwagę na uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia

18 października 2011 r. (III CZP 25/11, OSNC 2012 nr 2, poz. 15), z której wynika,

że umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej

na osadzonego mniejszej niż 3 m<sup>2</sup> może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych, a odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 kc za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy. W dalszej części uzasadnienia rozważał czy działanie pozwanego miało charakter bezprawny ponieważ w okresach kiedy powód odbywał karę w warunkach przeludnienia obowiązywał jeszcze art. 248 § 1 kkw., co umożliwiało wyłączenia bezprawności naruszenia na podstawie przepisów dopuszczających okresowe umieszczenie osadzonego w celi o powierzchni niższej niż minimum ustawowe. W ocenie Sądu a quo jedynie wykazanie przez pozwanego, że ograniczenie powierzchni celi mieszkalnej nastąpiło z konkretnej przyczyny o charakterze nadzwyczajnym i na krótki czas, może uzasadniać uwzględnienie zarzutu wyłączenia bezprawności naruszenia dobra osobistego. Tymczasem, zdaniem Sądu Okręgowego, pozwany obciążony obowiązkiem udowodnienia, że jego działanie nie było bezprawne nie podał żadnych konkretnych przyczyn ograniczenia powierzchni cel mieszkalnych, w których przebywał powód i z tej przyczyny uznał, że działanie pozwanego miało charakter bezprawny, a wina nie jest przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 448 kc.

W konkluzji rozważań Sąd Okręgowy stwierdził, że niezachowanie norm powierzchniowych w niektórych z cel (...)w P., w których przebywał powód, spowodowało naruszenie jego dóbr osobistych, w szczególności jego godności.

Uwzględniając całokształt okoliczności sprawy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż zadośćuczynienie w kwocie 1.000 zł będzie adekwatne do stopnia naruszenia dóbr osobistych powoda, które wiązało się z warunkami odbywania kary. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, iż naruszenie normy powierzchniowej było nieznaczne – na jedną osobę przypadało 2,745 m<sup>2</sup>, zamiast wymaganych 3 m<sup>2</sup>, a powód w warunkach przeludnienia przebywał jedynie przez 46 dni.

O ustawowych odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 kc, zasądzając je od daty wyrokowania.

Z powodu trudnej sytuacji materialnej powoda Sąd pierwszej instancji w oparciu o art. 102 kpc odstąpił od obciążenia go kosztami zastępstwa procesowego należnymi stronie pozwanej, a na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych odstąpił od obciążenia powoda kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

### ***Apelacje do powyższego wyroku wywiodły obie strony.***

Pełnomocnik powoda zaskarżył punkt 2 orzeczenia, zarzucając naruszenie prawa materialnego art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i 24 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i ustalenie, iż zasądzona kwota zadośćuczynienia w wysokości 1.000,00 zł jest kwotą adekwatną do rozmiaru krzywdy doznanej przez powoda wskutek przebywania w celi, w której na jednego osadzonego przypada mniej niż 3 m, biorąc pod uwagę rodzaj naruszonego dobra osobistego, czas trwania naruszeń, a także zakres ujemnych przeżyć fizycznych i psychicznych powoda.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo, tj. poprzez zasądzenie dalszej kwoty 79.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania, tj. od dnia 3 października 2012 roku, do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych i przyznanie pełnomocnikowi kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na apelację powoda pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Pełnomocnik pozwanego zaskarżył orzeczenie w części zasądzającej od Skarbu Państwa – (...)w P. na rzecz powoda kwoty 1.000 zł oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zarzucając mu:

1) naruszenie art. 23 i 24 kc w zw. z art. 448 kc oraz naruszenie art. 248§ 1 kkw (w brzmieniu obowiązującym do dnia 06 grudnia 2009 r.) poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że: działanie pozwanego było działaniem bezprawnym, zostało naruszone dobro osobiste powoda, powodowi została wyrządzona krzywda i uzasadnione było przyznanie zadośćuczynienia.

2) naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 kpc poprzez przyjęcie, że pozwany nie wykazał zgodności z prawem umieszczenia powoda w warunkach przeludnienia,

- art. 100 kpc poprzez jego niezastosowanie i nieobciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego należnymi stronie pozwanej w zakresie jakim przegrał proces,

- art. 102 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w sprawie istnieją szczególne okoliczności uzasadniające nieobciążanie powoda kosztami zastępstwa procesowego należnymi stronie pozwanej.

W oparciu o powyższe wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i 3 sentencji wyroku, poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanego, jako dalej idącej, należy stwierdzić, że jest ona bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy dokonać oceny zasadności zarzutów naruszenia prawa procesowego. Dopiero bowiem na gruncie niewadliwych ustaleń faktycznych możliwa będzie ocena prawidłowości zastosowania prawa materialnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego podniesiony przez skarżącego zarzut błędnej oceny materiału dowodowego polegający na przyjęciu przez Sąd Okręgowy iż pozwany nie wykazał zgodności z prawem umieszczenia powoda w warunkach przeludnienia, uznając je za bezprawne, nie znajduje w niniejszej sprawie uzasadnienia. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach wskazał powody dokonania takiej oceny materiału dowodowego, a mianowicie pozwany nie podał konkretnych przyczyn ograniczenia powierzchni celi, a sama tylko okoliczność, iż sędzia penitencjarny o takiej sytuacji wiedział, nie jest wystarczająca dla uzasadnienia ograniczenia ustawowej powierzchni celi osadzonych. Ocena ta zasługuje w pełni na aprobatę. Błędny jest bowiem pogląd apelującego, że samo stwierdzenie sędziego penitencjarnego zawarte w sprawozdaniu z wizytacji aresztu, że był on informowany o fakcie umieszczenia osadzonych w warunkach przeludnienia i każdorazowo uzasadniano taką decyzję, wyłącza bezprawność. Pozwany nie tylko nie przedstawił w myśl art. 248 § 1 k.k.w. stosownych decyzji o umieszczeniu osadzonych na czas określony, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda, w warunkach w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3m<sup>2</sup>, ale także pominął dowód w postaci protokołu z wizytacji przeprowadzonej przez przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, z treści którego wynika, że od początku istnienia aresztu, to jest od 2003 r. utrzymuje się przeludnienie, które na dzień 2 lutego 2009 r. wynosiło 20%. Powołanie się na fakt występowania w zakładzie karnym okresowego przeludnienia, bez wskazanie przyczyn tego stanu rzeczy, nie stanowi dostatecznej przesłanki usprawiedliwiającej - w oparciu o art. 248 k.k.w. - odstępstwo od normy powierzchniowej przewidzianej w art. 110 § 2 k.k.w.

Obowiązujący w okresie pobytu powoda w przeludnionej celi art. 248 § 1 k.k.w. pozwalał dyrektorowi zakładu karnego lub aresztu śledczego umieścić skazanego w celi o powierzchni mniejszej niż 3 m<sup>2</sup> na jedną osobę, ale tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach i jedynie na czas określony. Przepis ten, jako wprowadzający wyjątek od zasady przewidzianej w art. 110 § 2 k.k.w., podlegał ścisłej interpretacji. Tym samym ocena, czy zostały spełnione przesłanki uzasadniające umieszczenie skazanego w przeludnionej celi, powinna być dokonywana ze szczególną wnikliwością. Pod pojęciem "szczególnie uzasadniony wypadek" należało rozumieć przypadek nadzwyczajny, szczególny, a nie każdą, dowolną sytuację (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, SK 25/07).

Z powyższych względów nie można zgodzić się z apelującym, że Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny materiału dowodowego a tym samym należało uznać, że pozwany nie wzruszył domniemania bezprawności działania.

Sąd Apelacyjny nie uznał także trafności zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i 24 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów.

Zarzuty te, w ocenie Sądu Apelacyjnego są całkowicie chybione, ponieważ Sąd pierwszej instancji, uwzględniając częściowo powództwo dokonał prawidłowej wykładni podstawy prawnej zadośćuczynienia. Ustalił istnienie przesłanek dla jego dochodzenia, wobec wykazania przez powoda naruszenia dobra osobistego po myśli art. 23 i 24 k.c. Dokonując subsumcji przedmiotowego stanu faktycznego pod właściwą normę prawną Sąd Apelacyjny w pełni podziela wnioski Sądu pierwszej instancji, uznając, że zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa – (...)w P..

Samo osadzenie powoda w celi o powierzchni mniejszej niż to wynika z normy określonej w art. 110 § 1 k.k.w., może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jego dóbr osobistych, co powoduje odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem ( patrz uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 18 października 2011 r. (III CZP 25/11, OSNC 2012 nr 2, poz. 15). Natomiast okoliczność, że powód przebywał w celi przeludnionej tylko 46 dni na łączny okres pobytu 780 dni nie powoduje, że dobro osobiste powoda w postaci godności nie zostało naruszone. Trzeba bowiem zauważyć, że powód przebywał w celach przeludnionych nieprzerwanie przez okres 30 i 13 dni, co przy jego schorzeniu (łuszczyca) i niepełnosprawności (uraz prawej ręki po nowotworze kości), czyniło odbywanie kary warunkach przeludnienia szczególnie utrudnionym i z pewnością poniżającym. Sama natomiast długotrwałość odbywania kary w warunkach przeludnienia znalazła odzwierciedlenie w wysokości zadośćuczynienia, którego wysokość jest symboliczna. Oceny tej nie zmieniają powołane przez skarżącego orzeczenia Sądu Najwyższego, które zostały wydane w konkretnych stanach faktycznych i nie mogą stanowić prejudykatu we wszystkich sprawach dotyczących przeludnienia

Jak już podniesiono wyżej działanie pozwanego było także bezprawne. Wbrew zarzutom apelującego stwierdzenie sędziego penitencjarnego zawarte w protokole powizytacyjnym jednostki penitencjarnej nie tylko nie wyłącza bezprawności działania, ale także nie pozbawia Sądu orzekającego w sprawie cywilnej możliwości badania tej przesłanki. Przywołanie w uzasadnieniu apelacji orzeczenie Sadu Najwyższego z 22 lutego 2012 r. IV CSK 276/11 dotyczyło niedopuszczalności oceny zachowania funkcjonariuszy służby więziennej wobec skazanych w zakresie domowy przyznania określonego uprawnienia lub zasadności ukarania, w kontekście ewentualnego naruszenia ich dóbr osobistych, a nie oceny bezprawności działania jednostki penitencjarnej w zakresie zapewnienia skazanym minimalnej powierzchni podczas odbywania kary pozbawienia wolności, która jest normą obligatoryjną i jej zachowanie lub nie, nie może być oceniane w kategoriach nagrody lub kary.

Należy także podnieść, że oceny przesłanki bezprawności Sąd Okręgowy dokonał również pod kątem wymagań nałożonych na Państwo przez art. 40 i 41 ust 4 i 47 Konstytucji RP oraz art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

(Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.). Przepisy te zawierają zakaz poniżającego i niehumanitarnego traktowania, a także nakazują traktowanie w sposób humanitarny osób pozbawionych wolności. Podkreślenia wymaga, na co także zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że norma 3m<sup>2</sup> na jednego skazanego jest powierzchnią minimalną, jedną z najniższych w Europie, a Europejski Trybunał Praw Człowieka w wielu swoich orzeczeniach uznawał odbywanie kary w celi o powierzchni niższej niż 3 m<sup>2</sup> przypadającej na skazanego jako niegodziwe i sprzeczne ze standardami Europejskiego Komitetu zapobiegania Torturom (patrz wyrok z dnia 9 marca 2006 r. skarga nr (...), skarga nr (...) O. przeciwko Polsce i skarga nr (...) S. przeciwko Polsce).

Nieskuteczny jest także zarzut naruszenia art. 448 k.c. polegający na przyznaniu zadośćuczynienia mimo możliwości odstąpienia od jego zasądzenia . Fakultatywny charakter tego środka, (tzw. prawo sędziowskie) oznacza, że odmawiając uwzględnienia powództwa sąd ocenia je w tej płaszczyźnie prawnej uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, ale przy uwzględnieniu żądania nie ma on obowiązku uzasadniania dlaczego z tej możliwości nie skorzystał.

Nie są także trafne zarzuty apelującego dotyczące naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 100 k.p.c. i art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy nieobciążając powoda kosztami procesu, zastosował art. 102 k.p.c., prawidłowo uznając, że możliwości finansowe powoda nie osiągającego żadnego dochodu, uzasadniają zastosowanie tego przepisu, który ma charakter wyjątkowy. Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem sądu oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy. W związku z tym może być podważona przez Sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt III CZ 10/12 opubl: Biuletyn SN rok 2012, Nr 4). Apelujący poza przywołaniem tezy zawartej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2003 r. sygn. akt II PK 585/02 nie wskazał okoliczności, z których miałyby wynikać rażąco niesprawiedliwa ocena sądu pierwszej instancji, istnienia szczególnego wypadku uzasadniającego zastosowanie art. 102 k.p.c.. W przedmiotowej sprawie roszczenie powoda co do zasady zostało uwzględnione. Sam fakt znacznej dysproporcji pomiędzy żadaną wysokością zadośćuczynienia, a zasądzoną kwotą, nie może zostać uznany jako „nadużycie prawa do sądu”. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że stosunkowe rozdzielenie kosztów, stosownie do wygranej, spowodowałoby sytuację, że w istocie powód pomimo wygranej, nie otrzymałby żadnej kwoty, a jeszcze musiałby stronie pozwanej dopłacić.

Na uwzględnienie nie zasługuje także apelacja powoda, w której zarzuca, że kwota zasądzzonego zadośćuczynienia nie jest adekwatna do rodzaju naruszonego przez pozwanego dobra osobistego.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że ustalanie wysokości zadośćuczynienia należy do dyskrejonalnej władzy sędziego. Orzecznictwo wskazuje, że przy zasądzaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę istnieje potrzeba utrzymania jego wysokości w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, ale nie można podważać jego kompensacyjnej funkcji (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/2003, OSNC 2005, nr 2, poz. 40). Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy, wbrew zarzutom skarżącego, prawidłowo ustalił wysokość zadośćuczynienia na kwotę 1.000 złotych, wskazując jednocześnie na okoliczności, które o tym zadecydowały. W ocenie Sądu Apelacyjnego kwota ta nie jest zaniżona oraz adekwatna do stopnia naruszenia dobra osobistego powoda (konieczność przebywania w przeludnionej celi), z uwzględnieniem okresu czasu pobytu (46 dni). Chybiony jest przy tym pogląd skarżącego, że wykładnia tego przepisu prowadzi do wniosku, że zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości 1000 zł nie stanowi dla sprawcy sankcji majątkowej, ponieważ ma ono przede wszystkim charakter kompensacyjny, a biorąc pod uwagę okres czasu przebywania w przeludnionej nieznacznie celi (2,745 m<sup>2</sup> zamiast 3 m<sup>2</sup>) taki cel został osiągnięty. Ponadto trzeba mieć także na uwadze, że dopuszczenie do przeludnienia nie wynikało z zaniedbań jednostki penitencjarnej, ale z braku możliwości zagwarantowania wszystkim osadzonym, z uwagi na ich liczbę, wymaganej prawem powierzchni w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności.

Z powyższych względów obie apelacje jako bezzasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. podlegały oddaleniu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 100 kpc znosząc je wzajemnie między stronami, a o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym udzielonej powodowi z urzędu orzekł na podstawie z § 13 ust. 1 pkt 2, § 2 i §19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) obciążając nimi Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Łodzi.